

**ΨΥΧΟΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ**

Μιχαλακοπούλου 173
115 27 Αθήνα
Τηλ. 210-6462797
Κινητό: 6974936536
Δικτυακός τόπος: www.psychodrama.gr
E-mail: kostas.letsios@psychodrama.gr

**PSYCHODRAMATIC CENTER
OF PERSONALITY DEVELOPMENT**

173 Michalakopoulou St.,
115 27 Athens
Tel. 210-6462797
Mobile: 6974936536
Website: www.psychodrama.gr
E-mail address: kostas.letsios@psychodrama

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΨΥΧΟΔΡΑΜΑΤΙΣΤΗ**

**THE PRACTICAL ASSESSMENT TOWARDS
CERTIFICATION AS A PSYCHODRAMATIST**

ΑΘΗΝΑ 2006

**ΨΥΧΟΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ**

Μιχαλακοπούλου 173
115 27 Αθήνα
Τηλ. 210-6462797
Κινητό: 6974936536
Δικτυακός τόπος: www.psychodrama.gr
E-mail: kostas.letsios@psychodrama.gr

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΨΥΧΟΔΡΑΜΑΤΙΣΤΗ**

Κριτήρια Εξιολόγησης:

Η εξέταση του Συντονιστή μιας ομάδας ψυχοδράματος διαρκεί μιάμιση ώρα. Μετά τη συνεδρία ο εξεταζόμενος συντάσσει μια έκθεση η οποία περιλαμβάνει μια περιγραφή των όσων ελέχθησαν και συνέβησαν στην ομάδα, μια κλινική ανάλυση βασιζόμενη στην αξιολόγηση των ρόλων και των σχέσεων των ρόλων, και μια αυτοκριτική της δικής του λειτουργίας κατά τη διάρκεια της συνεδρίας. Στο τελευταίο μέρος της αξιολόγησης ο υποψήφιος με τους εξεταστές και τους συναδέλφους του παρατηρητές συζητά διαφορετικές πλευρές της συνεδρίας και της έκθεσης που παρουσιάζει.

**ΤΑ ΣΤΑΝΤΑΡΤΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΟΙ ΜΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ
ΟΜΑΔΑΣ ΨΥΧΟΔΡΑΜΑΤΟΣ**

Η επαγγελματική ικανότητα του συντονιστή εξετάζεται σε διάφορους τομείς που αναφέρονται παρακάτω:

- 1. Η προετοιμασία της συνεδρίας:** Η προετοιμασία περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός χώρου ο οποίος είναι αισθητικά ευχάριστος. Πρέπει να υπάρχει μια αρκετά μεγάλη σκηνή για τη εκδραμάτιση των σκηνών, να γίνει η διευθέτηση των θέσεων σε ημικύκλιο για να καθίσει η ομάδα, και η τοποθέτηση πρόσθετων καρεκλών και άλλων αντικειμένων τοποθετημένων έτσι ώστε να βολεύουν στην εκδραμάτιση ενός δράματος. Ο συντονιστής πρέπει να είναι ζεσταμένος κατάλληλα για τη συνεδρία, να διαχειριστεί επαρκώς εμπειρίες που έχουν να κάνουν με την ενίσχυση της μάθησης και της προσωπικής του ανάπτυξης. Συνεπώς δεν πρέπει να κυριαρχούν στο ζέσταμά του ζητήματα όπως ενδεχόμενη αγωνία του συντονιστή σχετικά με τον τρόπο που θα λειτουργήσει ή φόβος του που τον στρέφει στην επικέντρωση στη λειτουργία της δικής του προσωπικότητα.
- 2. Η έναρξη της συνεδρίας:** Η λειτουργία του συντονιστή κατά τις πρώτες στιγμές της έναρξης, όπως η θέση του σώματος, ο τόνος του σώματος, και η φωνή πρέπει να ενθαρρύνουν τη συνοχή της ομάδας στην οποία όλοι βιώνουν ασφάλεια. Ο αυθορμητισμός του συντονιστή πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη του αυθορμητισμού εντός της ομάδας. Η λειτουργία του δεν πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη φόβου, ο οποίος μπορεί να εμποδίσει την εκδήλωση ενδιαφέροντος ή την έκφραση. Οι εναρκτήριοι κουβέντες του συντονιστή πρέπει να είναι σαφείς και

ξεκάθαρες και να δημιουργούν ένα πνεύμα αποδοχής ανάμεσα στο συντονιστή και στα μέλη της ομάδας καθώς και ανάμεσα στα μέλη μεταξύ τους. Υπάρχει ένα πραγματικά ζεστό καλωσόρισμα και δεκτικότητα στις άμεσες αντιδράσεις της ομάδας. Η ομάδα πρέπει να προετοιμαστεί/ζεσταθεί για το χρόνο που θα διαρκέσει η συνεδρία, τη φύση και δομή της ψυχοδραματικής μεθόδου και τα όσα μπορούν να συμβούν κατά τη διάρκεια της συνεδρίας. Ο συντονιστής αρχικά μπορεί να αναφερθεί στα όσα πιθανόν να συμβούν κατά τη διάρκεια των τριών φάσεων της συνεδρίας: του ζεστάματος της ομάδας (warming-up), της εξέλιξης της εκδραμάτισης σκηνών (dramatic enactment), και της ανταλλαγής εμπειριών και συναισθημάτων (sharing) ή ολοκλήρωσης-ενσωμάτωσης (integrative) της ομάδας. Μπορεί επίσης να γίνει αναφορά σε μερικές από τις τεχνικές οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν.

3. Η φάση του ζεστάματος: Η φάση του ζεστάματος μπορεί να είναι ομαδοκεντρική (group-centred) ή κατευθυνόμενη από το Συντονιστή (director-directed). Σ' αυτή τη φάση, τα μέλη της ομάδας συνήθως θέτουν μια σειρά προσωπικών και επαγγελματικών θεμάτων, και ο συντονιστής επιδιώκει να προσδιορίσει ένα θέμα ή κάτι που απασχολεί ολόκληρη την ομάδα, το οποίο εκφράζει καλύτερα τα ενδιαφέροντα της ομάδας. Ο συντονιστής παράγει interaction (-σύντομες σκηνές αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα μέλη της ομάδας), σύντομες εστιάσεις σε μέλη της ομάδας ή σύντομες εκδραματίσεις σκηνών ανάλογα με το ζέσταμα της συγκεκριμένης ομάδας. Κατά τη διάρκεια της φάσης του ζεστάματος της ομάδας ο συντονιστής ζεσταίνεται ο ίδιος για να λειτουργήσει ως κοινωνιομέτρης. Είναι εμφανής η αντίληψη το ζέσταμα κάθε ατόμου και το σύστημα αξιών που εκφράστηκε μέσω του ζεστάματος αυτού. Ο συντονιστής πρέπει να έχει ξεκαθαρισμένη εικόνα για τη φύση των σχέσεων και τις υποομάδες που διαμορφώνονται γύρω από τα διάφορα άτομα και ζεσταίνει την ομάδα για να δουλέψει με τις διαφορετικές πλευρές της ζωής που έχουν εκφραστεί. Ο συντονιστής δεν μπαίνει σε συγκεκριμένη υποομάδα αλλά διατηρεί τη θέση του συντονιστή.

4. Εκδραμάτιση με έναν ή πολλούς πρωταγωνιστές: Ο συντονιστής εντοπίζει ένα άτομο το οποίο εκφράζει το θέμα που αναδύεται στην ομάδα και αφορά ολόκληρη την ομάδα, ζεσταίνει αυτό το άτομο για να γίνει ο πρωταγωνιστής της ομάδας ή επιλέγει να συντονίσει μικρές σκηνές (βινιέτες) όπου δημιουργείται μία μόνο σκηνή.

5. Ένα σχέδιο δράματος: Η συνέντευξη περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του θέματος που πρόκειται να εκδραματιστεί, καθώς και η κατάρτιση ενός κατανοητού ψυχοδραματικού σχεδίου εξεύρεσης ενός θέματος ή την εκδραμάτιση πολλών σκηνών.

6. Ο αυθορμητισμός του Συντονιστή: Ο συντονιστής πρέπει να είναι αρκετά αυθόρμητος για να μπορέσει να πράξει ότι είναι απαραίτητο για να ανοίξει το δρόμο προς την εκδραμάτιση και τη δουλειά της ομάδας. Ο συντονιστής κάνει χρήση ψυχοδραματικών τεχνικών όπως το στήσιμο σκηνής, τη συνέντευξη για το ρόλο, το σωσία, τον καθρέφτη, την αντιστροφή ρόλων, μεγιστοποίηση ή concretization, modeling asides.

7. Ευρύτητα οπτικής: Ο συντονιστής πρέπει να παρουσιάζει μια ευρύτητα οπτικής που θα βοηθήσει τον πρωταγωνιστή και την ομάδα να αναπτύξει πρόσθετες πλευρές, να εκτιμήσει την έννοια και την αξία της εκδραμάτισης, και να αναδείξουν

πλευρές που ενοποιούν τις διαφορετικές απόψεις που είχαν εκφραστεί προηγουμένως και ήταν ασύνδετες μεταξύ τους.

8. Εκτίμηση της κάθε νέας στιγμής: Ο συντονιστής αξιολογεί την κάθε στιγμή και η αντίδρασή του προς τον πρωταγωνιστή και την ομάδα είναι γεμάτη ζεστασιά, φρεσκάδα και έκπληξη. Αυτό προκαλεί ευχαρίστηση και μια συγκεκριμένη μαγική ποιότητα.

9. Κοινωνική διερεύνηση: Η διερεύνηση των κοινωνικών συστημάτων τα οποία έχουν απεικονιστεί στη δράση είναι σαφώς ξεκάθαρη και υποστηρίζει τη συμμετοχή του πρωταγωνιστή και της ομάδας.

10. Το ζωντανό ενδιαφέρον στην κοινωνική αλληλεπίδραση: Το συνεχώς ζωντανό ενδιαφέρον του συντονιστή στην κοινωνική αλληλεπίδραση μέσα στην ομάδα και ανάμεσα στις ομάδες αντανακλάται στη συμπεριφορά και την εμπειρία του, όταν έρχεται σε επαφή με άτομα με διαφορετική άποψη για τη ζωή. Ο συντονιστής κατά την διαδικασία της διερεύνησης πρέπει να είναι ανοικτός σε όλους και σε όλα και να την απολαμβάνει. Πρέπει ο συντονιστής να μην προβάλλει τίποτε. Η παρουσία αυτών των ιδιοτήτων την έχει ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση των αντιλήψεων του πρωταγωνιστή και των μελών της ομάδας.

11. Η διαρκής παρατήρηση και αξιολόγηση: Ο συντονιστής συνεχίζει το έργο της αντικειμενικής παρατήρησης και αποτίμησης των κοινωνικών συστημάτων καθώς ξεδιπλώνεται η απεικόνισή τους, και όταν ακόμη υπάρχει έντονη εκδραμάτιση, έντονη συναισθηματική έκφραση, ή ευχάριστη διάθεση ή διάθεση για γέλιο.

12. Παρατηρώντας διαρκώς και εντοπίζοντας ρόλους και σχέσεις ρόλων: Ο συντονιστής διαρκώς πρέπει να εντοπίζει στοιχεία ρόλων και σχέσεις ρόλων και να αναζητά κεντρικές πλευρές ενός ρόλου ή συστήματος ρόλων. Υπάρχει μια συνεχής διαμόρφωση υποθέσεων και ενδεχομενικών συμπερασμάτων όσον αφορά αξίες ή εικόνες ζωής που σχετίζονται στην ανάδυση του θέματος της δουλειάς της ομάδας. Είναι δυνατόν να ενοποιηθούν η κοινωνιομετρία, η θεωρία των ρόλων και άλλη σχετική κλινική ή κοινωνιολογική θεωρία ή εμπειρία.

13. Η φάση Ολοκλήρωσης (integrative): Κατά τη διάρκεια της φάσης ολοκλήρωσης ο συντονιστής ασχολείται ξεκάθαρα με τη δημιουργία συγκεκριμένων συστηματικών παρεμβάσεων, οι οποίες έχουν άμεση σχέση με το κεντρικό θέμα της ομάδας. Οι παρεμβάσεις γίνονται, ενώ η εκδραμάτιση βρίσκεται σε εξέλιξη και περιλαμβάνει τη χρήση μιας σειράς ψυχοδραματικών τεχνικών και τη θεραπευτική καθοδήγηση.

14. Θέτοντας το θεμέλιο για μια integrative δουλειά: Το βασικό θεμέλιο της ολοκληρωμένης δουλειάς (integrative work) τίθεται από την αρχή της ψυχοδραματικής συνεδρίας. Ο συντονιστής ενθαρρύνει την έκφραση των θεμάτων που απασχολούν τα μέλη της ομάδας και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους, διασαφηνίζει τη φύση του ζεστάματος της ομάδας και του πρωταγωνιστή και κάνει παρεμβάσεις για να βοηθήσει τη συνεχή ανάπτυξη και μεγιστοποίηση του θέματος που απασχολεί την ομάδα. Αυτό συνήθως γίνεται στην αρχή της συνεδρίας και σε κατάλληλη χρονική στιγμή κατά τη διάρκεια της συνεδρίας. Τα μέσα για αυτό είναι οι

τεχνικές ζεστάματος, οι οποίες έχουν επίκεντρο την ομάδα, τη δράση της ομάδας η τεχνικές ζεστάματος καθοδηγούμενες από το συντονιστή.

15. Καθοδήγη: Ο συντονιστής καθοδηγεί τον πρωταγωνιστή και τα μέλη της ομάδας να αναπτύξουν νέα λειτουργία. Η καθοδήγηση εναρμονίζεται με τη φύση της εμπειρίας ενός άλλου ατόμου, τις αξίες του, τη συνολική κατεύθυνση που έχει πάρει η ζωή του και τη μοναδική μορφή της εξωτερική εκφράσεώς τους. Αυτό βοηθάει στη διασφάλιση ότι ο παραλήπτης παραμένει σύμφωνος καθώς διευρύνεται το στυλ της ομιλίας τους και ο τρόπος που ενεργούν.

16. Συγκεκριμενοποίηση και μεγιστοποίηση της εμπειρίας: Ο συντονιστής συγκεκριμενοποιεί και μεγιστοποιεί την εμπειρία και την έκφραση του πρωταγωνιστή. Ως εκ τούτου ο πρωταγωνιστής και η ομάδα αναπτύσσει αντιλήψεις και λειτουργία που ξεπερνούν αυτό που υπήρχε στο παρελθόν στη ζωή τους. Οι παρεμβάσεις από το συντονιστή πρέπει να βασίζονται σε ακριβή κατανόηση των ρόλων και έχουν σχέση με τις κινήσεις του σώματος του πρωταγωνιστή. Πρέπει να υπάρχουν επαρκείς οδηγίες στα βοηθητικά εγώ ώστε να μπορούν να ικανοποιήσουν τη λειτουργία τους.

17. Η καλλιτεχνία: Η καλλιτεχνία του συντονιστή προσανατολίζεται για να κάνει την εκδραμάτιση στη σκηνή αισθητικά ικανοποιητική για τον πρωταγωνιστή και τα μέλη της ομάδας, συνδέοντας όλα τα στοιχεία του δράματος με την εμπειρία τους και επιδιώκει να δημιουργήσει μια δραματική κλίμακα και συμπέρασμα το οποίο ενσωματώνει τα διάφορα πράγματα που αναδύονται (είναι integrative).

18. Η φάση του sharing ως φάση ενοποίησης/ενσωμάτωσης της συνάντησης: Ο συντονιστής ζεσταίνει καλά τα μέλη της ομάδας για να εκφραστούν σε σχέση με τις εμπειρίες, τις μνήμες και τις σκέψεις, οι οποίες σχετίζονται με το κεντρικό θέμα της εκδραμάτισης έτσι ώστε να επανακαθοριστεί η σύνδεση του πρωταγωνιστή με την ομάδα

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- 1. Η περιγραφή της Συνεδρίας :** Πρέπει να γίνει μια ευρεία περιγραφή γεγονότων της συνεδρίας συμπεριλαμβάνοντας το ζέσταμα, τη εκδραμάτιση και το ζέσταμα των φάσεων integrative της συνεδρίας. Η περιγραφή τονίζει τις εκφράσεις που αντικατοπτρίζουν τη διάθεση ή την ατμόσφαιρα που επικρατεί στην ομάδα καθώς αυτή αναπτύσσεται. Κάποιες στιγμές, μπορεί να περιγραφεί κάποια λειτουργία χωρίς λόγια. Πρέπει να περιλαμβάνονται απαντήσεις του συντονιστή στα μέλη της ομάδας και το συντονιστή ώστε να εκφραστεί η ποιότητα της αλληλεπίδρασης.
- 2. Ανάλυση της συνεδρίας:** Η ανάλυση περιλαμβάνει μια συζήτηση για την διαδικασία της συνεδρίας και το σύστημα σχέσεων χρησιμοποιώντας τη γλώσσα και τη θεωρία των ρόλων. Οι ρόλοι που προάγουν το άτομο και οι οποίοι είναι καλά ανεπτυγμένοι και ρόλοι που εξακολουθούν να αναπτύσσονται πρέπει να προσδιοριστούν, καθώς και κάθε αποδιοργανωτικός ρόλος που κυριαρχεί ή δρα μειωτικά στο άτομο. Η ανάλυση του κοινωνικού και πολιτισμικού ατόμου αποτελεί τη βάση για την προτεινόμενη περαιτέρω δουλειά και ανάπτυξη που πρέπει να γίνει από τον Πρωταγωνιστή και τα μέλη της ομάδας. Η παρουσίαση δείχνει ότι ο συντονιστής έχει συνειδητοποιήσει

την ισχυρή δύναμη που παρακινεί το κάθε άτομο να αναπτύξει και να απελευθερώσει ιδανικά, και εκτιμά τη δημιουργική ευφυΐα που βρίσκεται μέσα στον καθένα μας.

3. **Παρουσίαση της λειτουργίας του Συντονιστή:** Η παρουσίαση γίνεται για να γίνει κατανοητό κατά πόσο ο συντονιστής σκέφτεται τη λειτουργία του ως συντονιστή. Δηλαδή περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του επιπέδου αυθορμητισμού του, τη δυνατότητα να δημιουργήσει το κατάλληλο ζέσταμα και εκδράματιση, τις παρεμβάσεις του, τη χρήση τεχνικών και τους ρόλους που εκδραματίζει. Γίνεται συζήτηση για τις ενέργειες τις οποίες πρέπει να κάνει για την διεύρυνση, διόρθωση, η βελτίωση των πλευρών της λειτουργίας του.
4. **Συζήτηση της έκθεσης του Υποψηφίου με τους εξεταστές και τους συναδέλφους του:** Η συζήτηση θα εστιάσει στη διασαφήνιση των συγκεκριμένων στοιχείων της έκθεσης και πλευρών της θεωρίας και της πράξης της ψυχοδραματικής μεθόδου και δεν έχουν εξεταστεί σ' αυτήν την έκθεση. Κατά τη διάρκεια τη διάρκεια της συζήτησης πρέπει να εκφράσουν πολλές σημαντικές ικανότητες.

Τις απόψεις των εξεταστών και των συναδέλφων τους, οι εξεταζόμενοι πρέπει να τις υποδεχθούν και να τις εξετάσουν δημιουργικά.

Αναλαμβάνει την ευθύνη για την εμπειρία του και τις πράξεις του και έχει επίγνωση της δικής του διαδικασίας και της σχέσης του με τους άλλους, με το χρόνο, το χώρο και τις εξωτερικές συνθήκες. Αποδέχεται τον εξωτερικό κόσμο αντί να κατηγορεί τις συνθήκες της ζωής ή να κατακρίνει τους άλλους.

Έχει γίνει ανάλυση των μεθόδων της κοινοβιομετρίας, του ψυχοδράματος, του κοινωνιοδράματος, της εκπαίδευσης ρόλων και της ομαδικής δουλειάς.

Γνωρίζει τον κώδικα ηθικής δεοντολογίας και τα πρότυπα πρακτικής λειτουργίας, όσον αφορά στη ψυχοδραματική μέθοδο.

Ανά πάσα στιγμή εμπιστεύεται τον εαυτό του και έχει μια αίσθηση επάρκειας καθώς βιώνει τον αυθορμητισμό του και τη δημιουργικότητά του. Αντιθέτως προς το να αισθάνεται κανείς ισχυρός λόγω των γνώσεων που διαθέτει, όσον αφορά στις τεχνικές και τη θεωρία.

Υπάρχει έκδηλη αφοσίωση σε μια συνεχή διαδικασία μάθησης.